



Силабус освітнього компонента

Програма практики



Наукова (або виробнича) практика

Шифр та назва спеціальності

072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Інститут

ННІ Економіки, менеджменту і міжнародного бізнесу

Спеціалізація

Кафедра

Обліку і фінансів (205)

Освітня програма

Фінанси, банківська справа та страхування

Тип освітнього компонента

Обов'язковий. Практика

Рівень освіти

Третій (освітньо-науковий)

Форма навчання

Денна, заочна

Семестр

6

Мова викладання

Українська

Розробники



Міщенко Володимир Акимович

Volodymyr.Mishchenko@khpi.edu.ua

Науковий ступінь, вчене звання, посада

Доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і фінансів НТУ "ХПІ"

Автор та співавтор більше 300 наукових та методичних публікацій. Основні дисципліни: "Контролінг", "Фінансовий контролінг", "Теорія міжнародних фінансів", "Основні тенденції та концепції управління фінансовим капіталом", "Інвестиційна та інноваційна діяльність на підприємстві", "Фінансовий менеджмент", "Управління корпоративними фінансами".

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Наукова (або виробнича) практика аспірантів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» є завершальним етапом професійної підготовки докторів філософії за освітньо-науковою програмою. Вона спрямована на узагальнення та удосконалення набутих знань, практичних навичок і умінь, а також на оволодіння професійним досвідом у сфері науково-дослідної діяльності. Практика забезпечує ознайомлення здобувачів з принципами, методиками та технологіями здійснення наукових досліджень, формує здатність розв'язувати складні дослідницькі та інноваційні завдання у галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку. Вона сприяє виконанню дисертаційних досліджень, інтеграції їх результатів у науково-освітній процес, розвитку компетентностей, необхідних для майбутньої наукової та професійної діяльності у фінансово-економічній сфері.

Мета та завдання

Метою наукової (або виробничої) практики є формування професійних навичок проведення наукових досліджень у фінансово-економічній сфері, розвиток умінь приймати самостійні рішення при вирішенні складних дослідницьких та інноваційних завдань, узагальнення та удосконалення набутих знань і практичних умінь, а також набуття досвіду науково-практичної діяльності відповідно до вимог освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії. Практика забезпечує ознайомлення здобувачів з принципами організації та методиками проведення наукових досліджень, засвоєння сучасних технологій збору, оброблення та аналізу фінансової інформації, формування навичок наукового узагальнення та інтерпретації результатів досліджень. Вона передбачає вивчення структури та особливостей функціонування фінансових установ, банківських процесів, страхових компаній та фондового ринку, визначення актуальних проблем у сфері фінансів та розробку концептуальних підходів до їх вирішення. У процесі практики аспіранти опановують інструментарій фінансового аналізу, моделювання та прогнозування для вирішення практичних завдань, виконують аналітичну роботу за темою дисертаційного дослідження, здійснюють збір вихідних даних та їх систематизацію, а також готують звіт про результати практики для представлення на кафедрі.

Формат занять

Самостійна робота, індивідуальне завдання (звіт), консультації. Підсумковий контроль – залік.

Компетентності

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК05. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку на основі системного наукового світогляду, професійної етики, загального культурного кругозору.
- ЗК06. Здатність розробляти, оцінювати та запроваджувати проекти і управляти ними
- ЗК08 Здатність дотримуватися етичних принципів та академічної доброчесності у науковій, педагогічній і професійній діяльності
- СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, на основі критичного переосмислення сучасної теорії, методології та практики, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках.
- СК04. Здатність використовувати методи та інструменти наукових досліджень, застосовувати сучасні інформаційні технології, економіко-математичні моделі, інформаційно-аналітичні програмні продукти та системи для обґрунтування, підтвердження/спростування гіпотез та визначення тенденцій розвитку об'єктів дослідження у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку
- СК05. Здатність до виявлення тенденцій та визначення закономірностей розвитку фінансово-економічних процесів на макро-, мезо- та/або мікроекономічному рівнях.
- СК07. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо формування, розподілу та використання фінансових ресурсів за різними напрямками та сферами фінансової діяльності.

Результати навчання

- РН01. Глибоко розуміти загальні принципи, методи та методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері фінансів та у викладацькій практиці.
- РН02. Застосовувати концептуальні та методологічні знання для створення інноваційних продуктів у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку та дотичних міждисциплінарних напрямках.
- РН03 Застосовувати аналіз наукової літератури та емпіричних досліджень для розробки та обґрунтування результатів наукового дослідження.
- РН04. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

PH05. Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику у сфері фінансів банківської справи, страхування та фондового ринку з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, етичних, економічних, екологічних та правових аспектів.

PH06. Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження з фінансів та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

PH09. Здійснювати апробацію та впровадження результатів власних досліджень у сфері фінансів, банківської справи, страхуванні та фондовому ринку.

Обсяг освітнього компонента

Загальний обсяг дисципліни – 60 год. (2 кредити ECTS): самостійна робота – 60 год.

Тривалість практики

Тривалість практики – 5 тижнів.

Передумови освітнього компонента (пререквізити)

Освітній компонент «Наукова (або виробнича) практика» базується на освітніх компонентах: Світоглядні та соціокультурні основи науково-технічної діяльності; Представлення наукових результатів; Сучасні методи досліджень з фінансів, банківської справи та страхування та фондового ринку; Фаховий семінар з фінансів, банківської справи та страхування.

Особливості освітнього компонента, методи та технології навчання

Наукова (або виробнича) практика є завершальною ланкою практичної підготовки докторів філософії та спрямована на інтеграцію теоретичних знань із практичною дослідницькою діяльністю. Практика забезпечує формування здатності аспірантів самостійно організовувати та проводити наукові дослідження, застосовувати сучасні методи аналізу фінансово-економічних процесів, узагальнювати результати та інтегрувати їх у дисертаційні роботи.

Методами навчання у межах дисципліни є пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний) метод, репродуктивний метод, метод проблемного викладу, частково-пошуковий (евристичний) метод, дослідницький метод, дискусійний метод та метод моделювання. Використання цих методів забезпечує поєднання теоретичної підготовки з практичною діяльністю, сприяє розвитку критичного мислення та формуванню навичок наукової аргументації.

Аспірант може проходити практику на підприємствах, науково-дослідних і проектно-конструкторських установах, експертних центрах, кафедрах НТУ "ХПІ" та інших університетів. Місце проходження практики обирається аспірантом після консультації з керівником практики на підставі аналізу відповідності матеріальної бази, методичного забезпечення проведення наукових досліджень і проектно-конструкторських розробок, кваліфікації керівника практикою від місця проходження практики.

Керівництво практикою здійснюють науково-педагогічні працівники кафедри, а також науковці інших ЗВО України чи стейкхолдери, з якими укладені договори про співпрацю.

Основними базовими об'єктами практики є кафедра, науково-дослідні інститути, фінансові установи, підприємства та організації, що здійснюють дослідження або мають наукові здобутки у сфері фінансів та суміжних галузях. Аспіранти можуть самостійно пропонувати базу практики за погодженням із кафедрою, якщо вона відповідає тематиці їх дисертаційного дослідження.

У процесі проходження практики аспіранти мають отримати методичні матеріали та індивідуальні завдання від керівника, своєчасно приступити до виконання програми, дотримуватися академічної доброчесності, виконувати всі завдання у повному обсязі та оформити звітну документацію.

Для наукової практики аспірант має оцінити ситуацію, що склалася у певній галузі фінансово-економічних знань, на конкретному підприємстві чи в організації, виявити проблеми та деталізувати їх ієрархію, разом із керівником практики визначити мету та сформулювати завдання своєї роботи, встановивши їх місце у комплексі взаємопов'язаних проблем. Він має

визначити обсяг, характер та джерела необхідної інформації, обґрунтувати вибір науково-методичних інструментів для вирішення поставлених задач, застосовуючи набуті теоретичні знання, сформулювати критерії оцінки досягнення цілей та завдань, а також визначити обмеження їх реалізації. На основі нормативно-методичної, статистичної та звітної інформації аспірант має надати економічну характеристику об'єкта дослідження, виявити резерви поліпшення його діяльності та запропонувати шляхи удосконалення, обґрунтувати вибір фінансових стратегій і розробити конкретні заходи для їх реалізації.

Для наукової (або виробничої) практики аспірант має вивчити основні показники виробничо-господарської діяльності підприємства чи організації та надати економічну характеристику об'єкта дослідження, здійснити спеціальний аналіз стану справ за обраною темою, визначити резерви поліпшення роботи та запропонувати шляхи удосконалення діяльності підприємства і його підрозділів. Він має обрати актуальну задачу у сфері фінансової чи економічної діяльності, розробити проектні заходи для її вирішення та сприяти переходу підприємства до сучасної системи управління. За результатами дослідження аспірант формулює висновки та пропозиції, здійснює апробацію основних результатів у вигляді наукових статей, тез чи виступів на конференціях, а також оформлює звіт і щоденник практики відповідно до положень та методичних рекомендацій.

Результати практики використовуються у дисертаційних дослідженнях, апробуються у вигляді тез, наукових статей чи виступів на конференціях і є складовою наукових досягнень здобувача. Звіт з практики має бути складений відповідно до методичних указівок щодо виконання текстових документів і мати титульний лист, реферат, зміст, основну частину, список використаних джерел. Складений звіт повинен бути перевірений і підписаний керівником практики від місця проходження практики і зданий на кафедру. До звіту додається щоденник практики.

Тематика індивідуального завдання

Тематика індивідуального завдання визначається з урахуванням місця проходження практики та узгоджується з керівником від закладу вищої освіти і бази практики.

Вона формується відповідно до напряму дисертаційного дослідження аспіранта та може охоплювати такі аспекти:

- оцінку ступеня розробки обраної наукової проблеми на початок практики;
- вивчення та критичний аналіз фахових джерел з теми дослідження;
- окреслення кола актуальних проблем у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, їх конкретизацію та обґрунтування актуальності теми.

Індивідуальне завдання передбачає оформлення бібліографії за обраною науковою темою, постановку цілей і завдань дослідження, складання плану його проведення, вибір методів та методик дослідження з урахуванням інноваційності підходів. У процесі виконання завдання аспірант здійснює збір та обробку даних, проводить оцінку якості проведених досліджень, формулює висновки та пропозиції, що інтегруються у дисертаційну роботу та апробуються у вигляді наукових публікацій чи виступів на конференціях.

Література та навчальні матеріали

Основна література:

1. Положення про наукову (виробничу) практику аспірантів : Наказ НТУ «ХПІ» від 30.04.2021 № 206 ОД. URL: <https://drive.google.com/file/d/1qjpBHsXhwiDuJvEjUselvDXhFepK7KHf/view>.
4. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
5. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
6. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 25.11.2015 № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>.
7. Етичний кодекс ученого України : Постанова НАН України від 15.09.2029 № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09>.

8. Основи наукових досліджень : навч.-метод. посібник / О. Г. Романовський [та ін.]. Харків : Іванченко І. С., 2022. 150 с.

9. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки : Розпорядження КМУ України від 23.02.2022 № 286-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-p#Text>.

Web-ресурси:

1. Міністерство освіти і науки України. Офіційний сайт. URL: <https://mon.gov.ua>.

2. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО). Офіційний сайт. URL: naqa.gov.ua.

3. Єдина державна електронна база з питань освіти (ЄДЕБО). Офіційний сайт. URL: <https://info.edbo.gov.ua/>.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності здобувача та розподіл балів

Академічні успіхи здобувача вищої освіти визначаються за допомогою критеріїв та системи оцінювання знань та вмінь здобувачів, яка використовується в НТУ «ХПІ»

(<https://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/wp-content/uploads/sites/43/2023/12/Polozhennya-pro-kryteriyi-ta-systemu-otsinyuvannya-znan-ta-ymin-i-pro-rejtyng-zdobuvachiv.pdf>)

За результатами практики аспірант формує звіт, щоденник практики, готує доповідь на семінарі кафедри та здає до відділу аспірантури сторінку «G2» індивідуального плану роботи аспіранта. За результатами доповіді та обговорення звіту комісія, призначена кафедрою, оцінює складання заліку з практики.

Розподіл балів для оцінювання наукової практики здобувача:

№	Завдання, виконані аспірантами	Бали
1	Виконання завдань наукової (або виробничої) практики	50
2	Оформлення щоденника наукової (або виробничої) практики	10
3	Виконання індивідуального завдання наукової (або виробничої) практики	30
4	Звітування про проходження наукової (або виробничої) практики	10
Загальна кількість балів		100

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і доброчесності

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність, в тому числі під час відвідування бази практики. Конфліктні ситуації повинні

відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, керівником практики, а при неможливості вирішення конфлікту – доводиться до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХП» розміщено на сайті: https://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/?page_id=208

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри

Олександр МАНОЙЛЕНКО

Дата погодження, підпис

Гарант ОП

Володимир МІЩЕНКО